

Motion till riksdagen 2005/06:U332

av Peter Eriksson m.fl. (mp, -)

Fattigdomsbekämpning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i alla relevanta internationella sammanhang skall verka för att rika länder och internationella finansiella institutioner bör komma överens om att skriva av alla bilaterala, multilaterala och kommersiella skulder helt för de länder som inte förefaller klara FN:s millenniemål.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sveriges hållning vad avser skuldavskrivningar skall vara att Världsbankens och Internationella valutafondens andelsägare skall implementera G 8-ländernas förslag om en hundra procentig skuldavskrivning för alla länder inom HIPC-initiativet, utan vidare dröjsmål eller nya krav.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att s.k. illegitima skulder omedelbart bör avskrivas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall verka för att fattiga länder måste befrias från de påförda ekonomiska och politiska krav som följer av HIPC:s skuldsanering.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utarbetandet av ett nytt, internationellt oberoende, rättvist och öppet skuldsaneringsförfarande som kan ge en långsiktig lösning av skuldskrisen så att millenniemålen kan nås 2015.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skyndsamt utreder vilka alternativa finansieringslösningar av millenniemålen som är mest realistiska och effektiva i nuläget.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för att alternativa finansieringslösningar blir till nya och reella tillskott och går utöver de finansiella åtaganden som redan gjorts.

Fel! Okänt namn på

Bakgrund

I FN:s millenniedeklaration erkände världens ledare ett ”kollektivt ansvar för att principerna om människors värdighet, jämlikhet och jämställdhet upprätthålls på det globala planet”¹. Ett hinder för dessa strävanden att utrota fattigdomen och uppnå millenniemålen är, enligt FN:s utvecklingsprogram UNDP, de fattiga ländernas skuldbörda.

För att bekämpa fattigdomen i världen är det behövt med både mer och effektivare bistånd samt kanske viktigast – rättvisa världshandelsregler. Men innan dessa mer långsiktiga strategier vunnit full effekt är det nödvändigt att skuldbördan i fattiga länder minskar så att de andra åtgärderna alls kan få effekt.

Mot bakgrund av denna insikt har mängder av frivilligorganisationer världen över engagerat sig för en avskrivning av skulderna. Miljöpartiet de gröna delar deras målsättningar och anser att Sveriges regering i alla relevanta internationella sammanhang måste ge frågan om effektiva och breda skuldavskrivningar högsta prioritet.

Skulderna ökar

De fattiga ländernas skulder har ökat kraftigt sedan 1980-talet. Det gäller framför allt skulderna till multilaterala institutioner som Världsbanken och IMF (Internationella valutafonden). Låginkomstländernas samlade skuld uppgår till ca 520 miljarder dollar, och hittills har bara ca 10 procent av låginkomstländernas skulder skrivits av.² Idag används mycket bistånd till fattiga länder för att betala av gamla skulder. Många av de allra fattigaste länderna använder mer pengar till att betala av utlandsskulderna än vad de satsar på hälsovård eller utbildning. Exempelvis Niger använder en fjärdedel av sina inkomster till att betala av sin skuld, samtidigt som 86 procent av befolkningen inte kan läsa eller skriva. Zambia spenderar en fjärdedel av sin årliga nationella budget på skulder, vilket är mer än landet använder till sjukvård. I Honduras, Mosambique, Nicaragua, Niger och Uganda överstiger utgifterna för betalningar av skulder resurserna som satsas på sjukvård och utbildning tillsammans. Statistik från Världsbanken 1999 visar att 128 miljoner dollar transfererades varje dag från världens 62 fattigaste länder till rika länder och att för varje dollar som fattiga länder får i bistånd, betalar de 13 dollar i gamla skulder.³ Penningströmmarna går alltså snarare från syd till nord än tvärtom.

¹ FN:s millenniedeklaration, resolution 55/2.

² Eurodad, European Network on Debt and Development, www.eurodad.org.

³ ”Debt Relief and Girls’ Education”, http://gbgm-umc.org/umw/action_girlseduc.html#_edn9#_edn9.

De skuldavskrivningar som hittills skett inom ramen för HIPC-programmet (*Heavily Indebted Poor Countries*) har varit otillräckliga för att åstadkomma en långsiktig lösning av skuldkrisen. Det finns idag ett stort behov av skuldavskrivningar bortom HIPC för att åstadkomma hållbara och hanterbara skuldnivåer för fattiga länder, något som också EU-kommissionen i april 2005 slog fast i en rapport om EU och millenniemålen. Kofi Annans rådgivare och ledaren för FN:s millennieprojekt, professor Jeffrey Sachs, har visat att det helt enkelt är omöjligt för Afrikas länder att uppnå målet om halverad fattigdom och samtidigt betala tillbaka sina lån.

G 8-ländernas överenskommelse om skulder

I juli 2005 tog G 8-länderna, det vill säga världens åtta rikaste länder, ett viktigt steg framåt för att skriva av skulderna för 18 fattiga länder som nått vissa mål.⁴ G 8-beslutet var dessutom viktigt eftersom det innebär att skuldavskrivningar explicit och öppet erkänns vara nödvändiga för att skuldtyngha länder ska klara att uppnå millenniemålen. Miljöpartiet anser att G 8-initiativet, som bekräftades vid Världsbankens och IMF:s årsmöten i september, är ett steg i rätt riktning, och för opinionen och medierna ökade insikten om vikten av denna fråga. Samtidigt har det många svagheter. Initiativet är alltför begränsat i volym och det omfattar endast de 18 länder som nått slutpunkten i HIPC-programmet. Tre gånger fler länder lever i en ond skuld- och upplåningskarusell och exempelvis Interamerikanska utvecklingsbanken, med alla sina gäldenärer, är inte alls inblandad.

G 8-överenskommelsen löser inte den vidare och mer grundläggande problematiken med skuldkrisen och ställer inte på något sätt frågan om en från början oansvarig långivning på sin spets. Även om överenskommelsen betonar behovet av nya resurser, finns det inget som talar om i detalj hur dessa resurser ska garanteras. Man öppnar inte heller till exempel för en användning av IMF:s guldreserver, vilket föreslagits som finansieringskälla. Istället är det i realiteten redan utlovade biståndsmedel som tas i anspråk, och krasst uttryckt kan man säga att de fattiga länderna därmed betalar sin egen skuldavskrivning. Överenskommelsen tvingar också de länder som ännu inte lever upp till eller inte har varit del av HIPC att fortsatt behöva implementera tyngande ekonomiska villkor som dikteras av Världsbanken och IMF.

⁴ Sista steget i HIPC-processen, då en del av ett lands skuld slutligen skrivs av.

Fel! Okänt namn på

Millenniemålen och ”hållbar skuld”

Om fattiga länder ska kunna utvecklas i en riktning som innebär att fattigdomen bekämpas och millenniemålen uppnås, måste fler fattiga länder få möjlighet till skuldavskrivningar. För en stor del av dessa kommer en hundra procentig avskrivning att krävas. Detta måste självklart göras i kombination med ett högre och bättre bistånd från de rika länderna och med rättvisare regler för världshandeln. FN:s rapport om millennieprojektets utveckling ger följande rekommendation:

Hållbar skuld bör omdefinieras som den skuldnivå som är förenlig med att millenniemålen nås och att (landet i fråga), inte har någon ny skuldbörda 2015. För många fattiga och skuldsatta länder kommer det att krävas en hundra procentig skuldavskrivning. För många tungt skuldsatta medelinkomstländer, kommer det att kräva mer skuldavskrivning än det som hittills varit tillgängligt. För några fattiga länder som inte finns med på HIPC:s lista, exempelvis Nigeria, kommer en omfattande skuldavskrivning att behöva göras om millenniemålen ska kunna uppnås.⁵

Få undersökningar har gjorts för att visa vilka länder som skulle behöva full skuldavskrivning för att nå millenniemålen. En rapport från olika ideella organisationer slår fast att fler än 60 låginkomstländer behöver omedelbar och hundra procentig skuldavskrivning.⁶ Mot bakgrund av att skuldavskrivningar är helt centrala för att millenniemålen ska uppnås, är det nödvändigt att Världsbanken och IMF i detta läge gör en systematisk analys av hur enskilda fattiga länder kan uppnå millenniemålen i förhållande till en så kallad ”hållbar” skuldsättningsnivå, och rekommendera skuldavskrivningar utifrån denna. En sådan analys bör göras för alla låginkomstländer och alla tungt skuldsatta medelinkomstländer.

Dessutom finns en stor andel så kallade illegitima skulder, det vill säga fall där en legitim nuvarande regering tvingas betala tillbaka lån som en tidigare erkänt korrupt regim tagit och som över huvud taget inte kommit landets utveckling till godo. Vilka dessa skulder är och vilka länder som bär det plågsamma ”illegitima” ansvaret för dem är väl känt, och det råder relativt stor konsensus om behovet att enkelt och med förtur åtgärda denna kategori.

Skuldavskrivningar är således helt fundamentala för att uppnå millenniemålen. Men det kommer att krävas mer än vad IMF, Världsbanken, Afrikanska utvecklingsfonden och G 8 enats om. Fattiga länder har totalt skulder till mer än 19 olika multilaterala långgivare. Initiativen för skuldavskrivningar måste breddas för att innefatta skulder till fler multilaterala långgivare, exempelvis Interamerikanska utvecklingsbanken och Asiatiska utvecklingsbanken.

⁵ Sachs, Jeffrey D 2005, ”Investing in development: a Practical Plan to Achieve the Millennium Development Goals”, Report of the UN Millennium project, s 207–208.

⁶ Jubilee Debt Campaign, Action Aid UK och Cristian Aid 2005, ”In the Balance: Why Debts Must be Canceled Now to Meet the Millennium Development Goals”.

Villkor gentemot fattiga länder

Världsbanken har nyligen avslutat sin översyn av vilka villkor banken ställer på skuldyngda länder. I stort anser man sig vara nöjd med nuvarande praxis och verksamhet inom området. Vi anser att de långtgående krav som Världsbanken riktar mot fattiga och skuldsatta länder för reformering av sin ekonomi måste minskas till förmån för ett större handlingsutrymme för egna nationella demokratiska processer.

Det är nödvändigt att Världsbanken och IMF för en dialog med ett land som är skuldsatt, men samtidigt måste det vara möjligt för ett land och dess medborgare att äga den politiska processen och bestämma utvecklingsstrategier.

Idag spelar IMF rollerna som både fordringsägare och domare i återbetalningsärenden. Alltför många gånger har Världsbanken och IMF krävt, för att inte säga dikterat, avregleringar och privatiseringar av mottagarländernas ekonomier som villkor för lån och avskrivningar. Bankens och fondens krav har varit så hårda, detaljerade och haft sådana sociala konsekvenser, att många fattiga länder inte varit odelat positiva till att landet får en minskad skuldbörda. För att nya fattiga länder ska kunna få sina skulder avskrivna måste villkoren i HIPC-processen förändras radikalt. Det måste finnas ett utrymme att uppnå millenniemålen på det sätt som det skuldsatta landet självt väljer och att kunna ha en genuint egen och demokratiskt förankrad utvecklingsprocess.

Sverige ska verka för att ställandet av villkor, den så kallade konditionaliteten, för skuldavskrivningar endast ska omfatta öppenhet när det gäller att redovisa landets finansiella resurser och dess mål för fattigdomsbekämpning.

Nytt tveksamt ramverk för skuldavskrivningar

Mot bakgrund av kraven på skuldavskrivning och de hittills tagna initiativen har IMF och Världsbanken utarbetat en policy, ett nytt ramverk för hållbar skuldsättning, som kommer att påverka låginkomstländer under lång tid. Denna nya ram kommer också att användas av långgivare, långvarinstitutioner och fora som till exempel Parisklubben. Dessa kommer att använda det nya ramverket för att avgöra hur mycket skulder som ska skrivas av, hur mycket ett fattigt land ska kunna låna och huruvida landet ska få finansiering i form av bistånd eller lån.

Det nya ramverket är tänkt att sätta skuldproblematiken i centrum för de internationella finansieringsinstitutionernas beslutsprocess. Tyvärr misslyckas även detta nya ramverk med att ta itu med problemen om en hållbar nivå för skulderna och att se till att skuldsättningsnivån inte förhindrar låginkomstländernas möjligheter att uppnå millenniemålen. Risken är uppenbar att långivarna efter några år igen tvingas konstatera – såsom har hänt med de båda omgångarna av HIPC – att en liten del av bördan har lättats, samtidigt som

Fel! Okänt namn på

det grundläggande problemet med skuldskrisen består. Under tiden tvingas människor leva i fattigdom, innan nödvändiga politiska framsteg nås.

Ett transparent och rättvist skuldsaneringsförfarande

Idag finns inget systematiskt och heltäckande sätt att hantera skuldproblematiken för fattiga länder. Det är därför nödvändigt att skapa ett system som inte bara bidrar till att lösa skuldproblematiken, utan också hjälper till att förhindra nya kriser. Om millenniemålsättningarna till år 2015, om att bland annat halvera den extrema fattigdomen i världen, ska kunna infrias så behövs mer långsiktiga lösningar.

För att möjliggöra detta anser Miljöpartiet, liksom jubelkampanjen⁷, att det behövs ett helt nytt, internationellt, oberoende, rättvist och öppet skuldsaneringsförfarande, *Independent, Fair and Transparent Arbitration process* – FTAP. Detta initiativ innebär att låntagare och långgivare tillsammans finner en rättvis lösning på hur gamla och nya skulder ska återbetalas. Initiativet ska ligga hos det skuldsatta landet. Utvecklingsbehovet ska vara avgörande, inga prioriterade fordringsägare finns med och IMF:s roll reduceras till att bli koordinatör. Fördelarna med ett sådant skuldsaneringsförfarande är många. De länder som hamnat på obestånd skulle kunna få en skuldsanering som innebär att de kan få framtida förutsättningar för en ekonomisk stabilitet. Eftersom FTAP är oberoende så blir lösningen rättvis för både långgivare och låntagare. Processen kan leda till att okontrollerad långivning till tveksamma projekt inte uppmuntras i framtiden. En annan fördel är att bördan fördelas lika mellan långgivarna i samband med skuldsaneringen. Landet som genomgår en skuldsanering kommer att kunna få en frihet att bestämma sina egna strategier för att bekämpa fattigdomen, istället för att villkoren dikteras från institutioner som Världsbanken och IMF. FTAP skulle också ha en möjlighet att ta itu med problemet med att de illegitima skulderna därmed också blir definierat som skuld på ett oberoende sätt. Genom FTAP kan en hållbar skuldnivå, som också innebär en helhetslösning för ett lands utveckling, utarbetas.

⁷Se www.jubileedebtcampaign.org.uk.

Alternativa finansieringsformer för skuldavskrivning och fattigdomsbekämpning

Genom FN:s millenniemål har alltså det internationella samfundet gemensamt formulerat hur man tänkt sig att handskas med några av de ödesfrågor som mänskligheten står inför i inledningen av detta nya årtusende. Dessa mål söker nu, liksom skuldavskrivningsprojektet, nya finansiella medel.

Frågan fick en avgörande vändning hösten 2004 då Frankrikes Jacques Chirac och Brasiliens Luis Ignacio Lula da Silva genom ett utspel satte fart på diskussionen. I rapporten "Action Against Poverty" som kom till på deras initiativ presenteras några av de finansieringslösningar som står till buds.⁸

Olika internationella skatter skulle kunna innebära ett nytt tillskott till FN:s organ och till enskilda länder. Precis som på nationalstatsnivå kan skatter finansiera gemensamma nyttor – exempelvis tillgång till vatten, mat samt grundläggande utbildning och sjukvård – omfördela inkomster och utjämna olikheter eller skapa önskade styreffekter.

Det finns idag en rad mer eller mindre utvecklade idéer om hur ytterligare medel och sådana skatter skulle kunna genereras i kampen för att uppnå millenniemålen.⁹ Några av de förslag som diskuterats så här långt är:

1. *Skatt på finansiella transaktioner*¹⁰. Grundidén med denna skatt är enkel: Genom att introducera en låg skattesats på alla finansiella transaktioner skulle incitamentet för kortsiktig valutaspekulation minskas. Som en positiv bieffekt skulle skatten generera inkomster som skulle kunna användas för till exempel fattigdomsbekämpning. Idén har utvecklats under de senaste åren. Idag finns ett förslag om en skatt på valutatransaktioner med två "nivåer". Ett första läge med en låg procentsats (runt 0,005 procent) och ett andra, mycket högre läge som fungerar som en säkerhetsventil för ekonomisk stabilitet, när växelkursen rör sig utanför ett visst spann. Tanken är då att den låga växeln ska vara tillräckligt låg för att inte störa valutamarknaden nämnvärt medan den höga växeln har en stabiliserande verkan. Nya beräkningar visar på att skatten, trots att den är så liten, skulle generera ungefär 10–15 miljarder dollar.
2. *Koldioxidbeskattning*. Syftet med en koldioxidskatt är att styra bort från användningen av fossila bränslen till mer långsiktigt hållbara alternativ. Den omfördelade effekten av en sådan skatt är dock mer tveksam eftersom vissa länder i syd troligen och tyvärr kommer att vara beroende av koldioxidintensiva produktionsformer ganska länge än.
3. *Skatt på flygresor eller flygbränsle*. Genom att belägga varje flygbiljett eller varje liter flygbränsle med en avgift skulle inkomster kunna genere-

⁸ Se "Action Against Poverty – Report of the Technical Group on Innovative Financing Mechanisms", September 2004.

⁹ För en mer ingående beskrivning, se Landau, J.P. et al., 2004 och Wahl, P., 2005.

¹⁰ För en mer ingående diskussion, se Kapoor, 2004 och Penttinen, J. et al., 2005.

Fel! Okänt namn på

ras. De som flyger mest, den välbeställda minoriteten av världens befolkning, skulle på så sätt också få betala mest. En sådan skatt skulle troligen ge positiva effekter även på miljöområdet. En annan innovativ idé som skulle beröra flygtrafiken är tanken om en avgift på utnyttjandet av luftkorridorer. På samma sätt som vid en vägtull skulle flygplan som utnyttjade vissa, ofta hårt trafikerade, flygkorridorer tvingas att betala en avgift. Skatt på flygresor är det alternativ som står närmast förverkligande idag eftersom en sådan avgift förmodligen skulle vara ganska enkel att införa. Frågan har diskuterats inom EU, och i dagsläget har en rad länder enats om att införa en sådan.

4. *Skatt på vapenhandel.* Vapenhandeln är en av de marknader som omsätter mest pengar i världen. Det skulle förmodligen inte vara särskilt svårt att bilda opinion för en skatt på internationell vapenhandel, men motståndet från det militärindustriella komplexets aktörer lär bli massivt.
5. *Skatt på internationell sjöfartstrafik.* Sjöfarten är en av vinnarna i den globaliserade ekonomin. Det kan därför tyckas rimligt att den ska ge sitt bidrag om inte annat för att ersätta de miljöskador sjöfarten faktiskt ger upphov till. En skatt skulle kunna introduceras som en avgift på utsläpp eller en avgift för transport av farligt gods. Ett annat sätt att inbringa medel från sjöfarten är att på samma sätt som med flygtrafiken avgiftsbelägga vissa hårt trafikerade passager.
6. *Avgift på handel med kontokort.* Varje köp skulle vara förenat med en låg avgift och inkomsten skulle användas till fattigdomsbekämpning. Liknande lösningar finns redan där kunden kan välja att stödja sitt favoritlag i till exempel fotboll.
7. *Internationell beskattning av transnationella företag.* Många företag undgår idag genom bokföringsakrobatik helt eller delvis skatter och framför allt är de olika nationella reglerna en orsak till att stora företag letar upp fattiga länder med svag lagstiftning för sin etablering. Global beskattning skulle leda till viss utjämning.
8. *Beskattning av skatteparadis eller banksekretess.* Genom en sådan skatt skulle man eventuellt kunna komma åt problematiken med skattesmitning.
9. *Skatt på Internethandel.* Internethandeln växer snabbt och en skatt skulle kunna generera betydande inkomster.
10. *Skatt på lyxkonsumtion.* En speciell avgift på ett antal utvalda varor som förknippas med lyxkonsumtion, exempelvis alkohol, tobak och parfym.
11. *Avgift på utnyttjande av den yttre atmosfären.* Jordens yttre atmosfär ses som en allmän nyttighet. Idag finns det ett betydande antal kommersiella satelliter i omlopp och utrymmet är inte obegränsat. En avgift skulle inte vara obefogad.

Grundprincipen är att de som tjänar mest på den ekonomiska globaliseringen ska dela med sig till dem som inte fått ta del av dess fördelar och att uppbörden ska administreras av nationella organ i samverkan med FN-systemet. Lämpligen handhas den vidare användningen av de insamlade medlen också

Fel! Okänt namn på

av FN. Detaljutförningen av dessa uppslag återstår, men behovet av gemensamma tag och en ökad gemensam finansiering kvarstår.

Den vanligaste invändningen mot framför allt skatt på valutatransaktioner är att den är tekniskt omöjlig om inte alla ansluter sig samtidigt. Detta har av professor Pantomäki i Helsingfors bevisats vara felaktigt. Gruppen kring Chirac och Lula har dessutom växt – Chiles president Ricard Lagos och Spaniens premiärminister Zapatero hör till dem som ställt sig bakom tanken om globala skatter. Den tyske förbundskanslern Gerhard Schröder öppnade sig i ett uttalande vid *World Economic Forum* i Davos i januari för dessa tankar.¹¹ Vidare beslöt Belgien förra året – som första land i Europa – om en lag om införande av en skatt på valutatransaktioner som bygger på det så kallade Spahn-förslaget.¹² Belgiens initiativ visar att skatten är praktiskt implementerbar och man emotser nu stöd från fler länder i form av liknande utfästelser att ansluta sig, däribland Sverige. Fler europeiska länder har sedan tagit liknande beslut.

Mest anmärkningsvärt är kanske att även institutioner som IMF och Världsbanken har börjat arbeta med dessa frågor. Vid ett gemensamt möte i våras arbetade representanter från de båda institutionerna fram en skrift i vilken man utvecklar sin syn på olika finansieringslösningar för millenniemålen, bland dem globala skatter.¹³ Ett verkligt genomslag innebär också de skrivningar om alternativa finansieringsformer som finns i deklarationen från FN:s toppmöte i september 2005.

Vid FN-toppmötet i Johannesburg 2002 tillsattes en arbetsgrupp vars uppgift är att titta på hur globala gemensamma nyttigheter bäst ska komma oss alla till del. Bland de finansieringsmodeller som gruppen tittar på finns idéer kring globala skatter. Resultatet av gruppens arbete presenteras i en rapport kring globala skatter. Resultatet av gruppens arbete presenteras i en rapport vid årsskiftet. Vid den Interparlamentariska Unionens årliga möte i Manila 2005, med parlamentariker från jordens alla länder, antogs ett konsensusdokument om behovet att snabbt utreda alternativa former för finansiering av millenniemålen. En seriös och förbehållslös utredning även här, som belyser för- och nackdelar och genomförbarhet, är ett rimligt tillvägagångssätt i detta läge. Förutsättningen ska vara att det blir nya och reella tillskott utöver de åtaganden som redan gjorts för millenniemålen.

Miljöpartiet ser alltså att det internationella opinionsläget även bland beslutsfattare är betydligt mer progressivt och moget än i vissa politiska sammanhang i Sverige. Samtidigt bekymrar sig också alla på ett genuint sätt för hur den globala fattigdomsbekämpningen ska ske, då det kommer att ta tid att införa rättvisa handelsregler och det inte räcker med bara bistånd.

¹¹ <http://www.bundeskanzler.de-7698.780791/Rede-von-Bundeskanzler-Gerhard-Schroeder>

¹² Se bl.a. Kapoor, S. 2004.

¹³ Se World Bank/IMF, 2005.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 4 oktober 2005

Peter Eriksson (mp)

Maria Wetterstrand (mp)

Leif Björnlod (mp)

Barbro Feltzing (mp)

Helena Hillar Rosenqvist (mp)

Mikael Johansson (mp)

Jan Lindholm (mp)

Yvonne Ruwaida (mp)

Karin Svensson Smith (-)

Lars Ångström (mp)

Lotta Hedström (mp)

Åsa Domeij (mp)

Gustav Fridolin (mp)

Ulf Holm (mp)

Mona Jönsson (mp)

Claes Roxbergh (mp)

Ingegerd Saarinen (mp)

Mikaela Valtersson (mp)